

SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 34/2002 vp

Hallituksen esitys laiksi sairausvakuutuslain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 20 päivänä syyskuuta 2002 lähettänyt sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan valmisteluvastavasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi sairausvakuutuslain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta (HE 147/2002 vp).

Eduskunta-aloitteet

Valiokunta on käsitellyt esityksen yhteydessä seuraavat aloitteet:

- lakialoitteen laiksi sairausvakuutuslain 21 §:n muuttamisesta (LA 55/2000 vp — Leea Hiltunen /skl ym.), joka on lähetetty valiokuntaan 24 päivänä toukokuuta 2000,
- lakialoitteen laiksi sairausvakuutuslain 23 §:n muuttamisesta (LA 108/2000 vp — Raija Vahasalo /kok ym.), joka on lähetetty valiokuntaan 3 päivänä lokakuuta 2000,
- lakialoitteen laiksi sairausvakuutuslain 23 §:n muuttamisesta (LA 75/2001 vp — Merikukka Forsius /vihr ym.), joka on lähetetty valiokuntaan 20 päivänä syyskuuta 2001,
- lakialoitteen laiksi sairausvakuutuslain 23 §:n muuttamisesta (LA 87/2001 vp — Leea Hiltunen /kd), joka on lähetetty valiokuntaan 14 päivänä marraskuuta 2001,
- lakialoitteen laiksi sairausvakuutuslain 23 §:n muuttamisesta (LA 123/2001 vp — Tuula Haatainen /sd ym.), joka on lähetetty valiokuntaan 15 päivänä marraskuuta 2001,
- lakialoitteen laiksi sairausvakuutuslain 21 §:n muuttamisesta (LA 94/2002 vp — Leea

- Hiltunen /kd), joka on lähetetty valiokuntaan 26 päivänä syyskuuta 2002,
- lakialoitteen laiksi sairausvakuutuslain 23 §:n muuttamisesta (LA 95/2002 vp — Leea Hiltunen /kd), joka on lähetetty valiokuntaan 26 päivänä syyskuuta 2002,
- toimenpideoitteen monikkoperheiden vanhempainvapaasta (TPA 188/2001 vp — Tuula Haatainen /sd), joka on lähetetty valiokuntaan 19 päivänä lokakuuta 2001,
- toimenpideoitteen monikkoperheiden isyyshoidon pidentämisestä (TPA 265/2001 vp — Leena Rauhala /kd), joka on lähetetty valiokuntaan 14 päivänä joulukuuta 2001, ja
- toimenpideoitteen isyyshoidon pidentämisestä monikkoperheissä (TPA 18/2002 vp — Kari Kärkkäinen /kd), joka on lähetetty valiokuntaan 8 päivänä maaliskuuta 2002.

Lausunto

Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan pyynnöstä on työ- ja tasa-arvoasiainvaliokunta antanut asiasta lausunnon (TyVL 17/2002 vp), joka on tämän mietinnön liitteenä.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitussihteeri Lauri Pelkonen ja erikoistutkija Marja-Liisa Anttalainen, sosiaali- ja terveysministeriö
- lainsäädäntöneuvos Tarja Kröger, työministeriö

- sihteerit Jouni Varanka, Tasa-arvoasiain neuvottelukunnan miesjaosto
- lakimies Suvi Onninen, Kansaneläkelaitos
- tutkija Johanna Lammi-Taskula, Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus
- suunnittelupäällikkö Esa Iivonen, Mannerheimin Lastensuojeluliitto
- asiamies Juhapekka Suutarinen, Palvelutyöntekijät
- sosiaalipoliittinen sihteerit Mirja Janérus, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK
- asiamies Markus Äimälä, Teollisuuden ja Työntekijöiden Keskusliitto TT
- sosiaali- ja terveyspoliittinen sihteerit Kari Ilmonen, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK.

Lisäksi valiokunta on saanut Akavan kirjallisen lausunnon.

HALLITUKSEN ESITYS JA EDUSKUNTA-ALOITTEET

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan sairausvakuutuslakia, työsopimuslakia, lasten päivähoitosta annettua lakia, lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annettua lakia sekä vanhempainpäiväraha-ajalta suoritettavien vuosilomakustannusten korvaamisesta annettua lakia muutettavaksi siten, että perheellä olisi nykyistä joustavammat mahdollisuudet sovittaa yhteen työ- ja perhe-elämä perheen omien tarpeiden mukaisesti. Esityksen mukaan isien käytettävissä olevaa isyysvapaata pidennettäisiin toteuttamalla isien mahdollisuus kuukauden yhdenjaksoiseen vapaaseen. Tämä toteutettaisiin siten, että isällä olisi nykyisen 18 arkipäivän lisäksi oikeus pitää isyysvapaata 12 arkipäivää välittömästi vanhempainvapaan päätyttyä, mikäli hän on pitänyt viimeiset 12 arkipäivää vanhempainvapaata. Ottoisien isyysvapaata esitetään pidennettäväksi nykyisestä kuudesta arkipäivästä 18 arkipäivään. Lisäksi ottoisat olisivat oikeutettuja muiden isien tavoin edellä kuvattuun isyysvapaan pidentykseen edellyttäen, että he ovat pitäneet 12 arkipäivää vanhempainvapaata.

Esityksessä ehdotetaan nykyistä vanhempainvapaajärjestelmää muutettavaksi siten, että pienten lasten vanhemmilla olisi mahdollisuus pitää vanhempainvapaata myös osittaisena. Äiti ja isä voisivat esityksen mukaan olla samanaikaisesti osittaisella vanhempainvapaalla sopimalla osa-aikatyöstä työnantajiansa kanssa kuitenkin siten, että lasta hoitaa kerrallaan vain toinen vanhemmista. Vanhemmat jakaisivat keskenään

lapsen hoitovastuun olemalla samanaikaisesti osittaisella hoitovapaalla sekä osa-aikatyössä. Sopimus osa-aikatyöstä tulisi tehdä vähintään kahden kuukauden ajaksi. Myös yrittäjillä olisi vastaavin edellytyksin oikeus osittaiseen vanhempainrahaan.

Esityksen mukaan perhevapaiden käyttöä joustavoitettaisiin myös niissä tilanteissa, joissa perheeseen syntyy samanaikaisesti kaksi tai useampia lapsia. Tällöin perheellä olisi mahdollisuus halutessaan käyttää sairausvakuutuslain 23 §:n 2 momentin tarkoittama vanhempainrahakauden pidennysjakso joko osittain tai kokonaan äitiys- tai vanhempainrahakauden aikana taikka nykyiseen tapaan vanhempainrahakauden jälkeen.

Äitiysrahan määrätymistä koskevia säännöksiä ehdotetaan muutettavaksi siten, että äitiysraha olisi mahdollista siirtää isälle muissakin tilanteissa kuin äidin kuollessa. Esityksen mukaan isällä olisi oikeus vanhempainrahaan äitiysrahakaudella myös siinä tapauksessa, ettei äiti sairautensa vuoksi kykene hoitamaan lastaan. Lisäksi työnantajille vanhempainpäivärahausien ajalta suoritettava vuosilomakustannusten korvausjärjestelmän hakemusmenettelyä esitetään yksinkertaistettavaksi siten, että työnantaja voisi hakea korvausta yhdellä hakemuksella äitiys-, isyys- ja vanhempainrahakauden päätyttyä kuuden kuukauden kuluessa. Korvausta maksettaisiin myös säästövapaaseen siirretyistä lomapäivistä.

Esitys liittyy valtion vuoden 2003 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2003.

Lakialoitteet

Lakialoitteessa LA 55/2000 vp ehdotetaan seitsemän vuoden ikärajan poistamista adoptiolasten vanhempien vanhempainrahakauden ehdoista sekä 20 000 markan adoptioavustusta ulkomaisesta adoptiosta aiheutuvien kustannusten kompensoimiseksi.

Lakialoitteessa LA 108/2000 vp ehdotetaan ottovanhempien isyyslomakauden pidentämistä 18 arkipäivään.

Lakialoitteessa LA 75/2001 vp ehdotetaan monikkoperheiden isien isyysloman pidentämistä.

Lakialoitteessa LA 87/2001 vp ehdotetaan adoptiovanhempien vanhempainrahakauden pidentämistä vastaamaan biologisten vanhempien äitiys- ja vanhempainrahakautta ja adoptioisien oikeuttamista vastaavaan isyyslomaan kuin on biologisilla isillä.

Lakialoitteessa LA 123/2001 vp ehdotetaan isäkuukauden käyttöön ottamista ja vanhempainrahakauden pidentämistä monikkoperheille.

Lakialoitteessa LA 94/2002 vp ehdotetaan seitsemän vuoden ikärajan poistamista adoptiolasten vanhempien vanhempainrahakauden ehdoista.

Lakialoitteessa LA 95/2002 vp ehdotetaan adoptiovanhempien vanhempainrahakauden pidentämistä vastaamaan biologisten vanhempien äitiys- ja vanhempainrahakautta ja adoptioisien oikeuttamista vastaavaan isyyslomaan kuin on biologisilla isillä.

Toimenpideoitteet

Toimenpideoitteessa TPA 188/2001 vp ehdotetaan monikkoperheiden vanhempainvapaiden muuttamista niin, että isällä on oikeus isyyslomaan kunkin samasta raskaudesta syntyneen lapsen perusteella.

Toimenpideoitteessa TPA 265/2001 vp ehdotetaan monikkoperheiden isyysloman muuttamista lapsikohtaiseksi.

Toimenpideoitteessa TPA 18/2002 vp ehdotetaan isyysloman pidentämistä syntyneiden lasten lukumäärän mukaan.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Valiokunta pitää hallituksen esityksessä ehdotettua uudistusta kokonaisuudessaan tärkeänä. Esitykseen sisältyy monta vanhempainvapaiden monipuolistumista merkitsevää ehdotusta, jotka edesauttavat perheen ja työelämän yhteensovittamista ja isien vanhemmuuden vahvistamista. Esitykseen sisältyvä uudistus, joka mahdollistaa äitiysrahan siirtämisen isälle äidin sairastuessa korjaa lainsäädännössä olleen aukon,

jonka korjaamistarpeeseen valiokunta on useasti kiinnittänyt huomiota. Monikkoperheiden päiväraha- ja käyttömahdollisuuksien joustavoittaminen lisää perheiden valinnanmahdollisuuksia ja vapaiden järjestämistä perheen tarpeiden mukaisesti. Myös ottoisien isyysloman pidentäminen on kaivattu parannus adoptiovanhempien asemaan.

Osittainen vanhempainvapaa

Mahdollisuus työ- ja perhe-elämän tyydyttävään yhteensovittamiseen on yksi keskeisistä perheen hyvinvointia turvaavista tekijöistä ja siinä suhteessa uudistus helpottaa lapsiperheiden arkea. Osittaisen vanhempainvapaa toteuttaminen siten, että äiti ja isä voivat olla saman-

aikaisesti osittaisella vanhempainvapaalla, on perheille uusi keino vauvaikäisen lapsen hoidon järjestämiseen. Järjestelyllä voi olla tasa-arvoa edistävä merkitys paitsi vanhemmuuden jakamisessa myös työelämässä. Osittainen vanhempainvapaa ja osa-aikainen työssäkäynti tarjoavat molemmille vanhemmille tilaisuuden itsenäiseen lapsesta huolehtimiseen, ja samalla molemmilla vanhemmilla säilyy yhteys työelämään.

Osittaisen vanhempainvapaan ja osa-aikatyön toteutumisen edellytyksenä on, että molemmat vanhemmat tekevät vähintään kahden kuukauden ajan osa-aikatyötä. Valiokunta pitää hyvänä, että työajan lyhentäminen on mahdollista toteuttaa perheiden tarpeista ja työpaikan työjärjestelyistä johtuvista mahdollisuuksista lähtien joko päivittäistä, viikoittaista tai jaksoittaista työaikaa lyhentämällä. Osittaisen vanhempainrahan saaminen edellyttää, että työaikajärjestelyt mahdollistavat vanhemmille lapsen hoitamisen kokopäiväisesti.

Osa-aikainen työ edellyttää, että molemmat vanhemmat tekevät siitä sopimuksen työnantajansa kanssa. Työ- ja tasa-arvoasiainvaliokunta on lausunnossaan käsitellyt osittaisen vanhempainvapaan edellyttämää sopimista työntekijän ja työnantajan välillä, ja tältä osin sosiaali- ja terveysvaliokunta viittaa työ- ja tasa-arvoasiainvaliokunnan lausuntoon ja toteaa, että se yhtyy lausunnossa esitettyyn.

Isyysvapaan pidentäminen

Isyysvapaan laajentaminen lakiesityksen mukaisesti antaa isille mahdollisuuden itsenäiseen kuukauden pituiseen lapsen hoitojaksoon vanhempainrahakauden päättyessä. Isälle myönnetään 12 päivän pituinen lisävapaa edellyttäen, että hän on pitänyt vanhempainrahakauden 12 viimeistä päivää vanhempainvapaata. Ehdotetun pidennetyt isyysvapaan myötä miesten vanhempainvapaan käytön arvioidaan yleistyvän, mikä on myönteistä isän ja lapsen suhteen vahvistamiseksi ja hoitovapaiden tasapuolisemman käytön edistämiseksi.

Ehdotettu isyysvapaan pidennys on perheiden erilaisten tilanteiden kannalta melko joustamaton. Pidennys tulee pitää täsmälleen määriteltynä aikana eikä vapaasti perheen tarpeiden mukaan valittavana ajankohtana. Isyysvapaan käyttöön liittyvä rajoitus saattaa käytännössä vaikuttaa siihen, ettei isyysvapaan käyttö laajene siinä määrin kuin olisi toivottavaa. Isyysvapaan pitäminen on ongelmallista muun muassa niissä tilanteissa, joissa äidillä on tarkoitus jäädä hoitovapaalle, mutta isyysvapaan pitäminen edellyttäisi äidin palaamista kuukaudeksi töihin.

Uudistus sinänsä toteuttaa niin kutsutun isäkuukauden, koska se mahdollistaa isälle kuukauden pituisen itsenäisen hoitojakson lapsen ollessa vielä vauva-ikäinen. Valiokunta pitää uudistusta tervetulleena, mutta katsoo, että järjestelmää olisi pidemmällä aikavälillä kehitettävä niin, että isällä olisi mahdollisuus itsenäiseen isäkuukauteen tai itsenäisiin isäkuukausiin ilman sitä lisäedellytystä, että jakso sijoittuu välittömästi vanhempainrahakauden jatkoksi. Valiokunta pitääkin välttämättömänä, että pidennetyt isyysvapaan käyttöä ja siihen liittyviä ongelmia seurataan ja järjestelmää kehitetään, jos uudistuksen vaikutukset nyt toteutettavan mallin avulla jäävät vähäisiksi. Valiokunta ehdottaa asiasta lausumaa (*Valiokunnan lausumaehdotus*).

Valiokunta kiinnittää vielä huomiota siihen, että pidemmällä tähtäimellä tavoitteena on pidettävä sitä, että vanhemmuudesta työnantajille aiheutuvat kustannukset jakautuisivat tasaisesti mies- ja naisvaltaisten alojen kesken. Nykyisellään kustannukset koituvat merkittävästi enemmän naisvaltaisten alojen maksettaviksi. Esitetty vuosilomakustannusten korvausjärjestelmän hakumenettelyn yksinkertaistaminen on myönteinen asia, mutta sillä ei saavuteta kustannusten tasausvaikutusta. Kustannuksia tulee jonkin verran tasaamaan ennustettu isien lisääntyvä vanhempainvapaiden käyttö. Valiokunnan näemyksen mukaan jatkossa tulee edelleen valmistella uudistuksia, jotka tähtäävät kustannusten tasaamiseen ja poistavat työmarkkinoilla olevia piiloesteitä perhevapaiden käytöltä.

Yksityiskohtaiset perustelut

Valiokunta ehdottaa 1. lakiehdotuksen 23 a §:ään lisättäväksi voimassaolevan 23 a §:n 2 ja 3 momentin säännökset, jotka perustelujen mukaan on tarkoitus siirtää pykälän 4 ja 5 momentiksi.

Valiokunta ehdottaa 3. lakiehdotuksen 11 §:ään pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevien lasten päivähoito-oikeutta koskevaa lisäystä, jonka eduskunta on vastikään kyseiseen lainkohtaan hyväksynyt hallituksen esityksen HE 151/2002 vp johdosta.

Valiokunnan 2. lakiehdotukseen ehdottamat muutokset ovat lakitekniisiä.

Aloitteet

Valiokunnan ehdotus toteuttaa lakialoitteen LA 108/2000 vp sisällön, joten se ehdotetaan tämän vuoksi hylättäväksi. Valiokunta hyväksyy hallituksen esityksen mukaisina isyysvapaan kestoa ja monikkoperheiden vanhempainvapaiden jakotusta koskevat ehdotukset. Valiokunnan kannasta seuraa, että muut käsitteeseen otetut laki-

aloitteet, samoin kuin toimenpideoitteet, on tämän johdosta hylättävä.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella sosiaali- ja terveysvaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että 4. ja 5. lakiehdotukset hyväksytään muuttamattomina,

että 1—3. lakiehdotukset hyväksytään muutettuina,

että lakialoitteet LA 55/2000 vp, LA 108/2000 vp, LA 75/2001 vp, LA 87/2001 vp, LA 123/2001 vp, LA 94/2002 vp ja LA 95/2002 vp hylätään,

että toimenpideoitteet TPA 188/2001 vp, TPA 265/2001 vp ja TPA 18/2002 vp hylätään, ja

että hyväksytään yksi lausuma (Valiokunnan lausumaehdotus).

1.**Laki****sairausvakuutuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetun sairausvakuutuslain (364/1963) 14 §:n 1 momentti ja sen edellä oleva väliotsikko, 21 §:n 1, 3 ja 4 momentti, 22 §:n 5 momentti, 23 §:n 2—4 momentti, 23 a § ja 30 §:n 3 momentin 2 a ja 2 b kohta sekä 5 ja 6 momentti,

sellaisina kuin ne ovat, 14 §:n 1 momentti *ja* 22 §:n 5 momentti laissa 1500/1995, 14 §:n edellä oleva väliotsikko *ja* 30 §:n 6 momentti laissa 1192/1990, 21 §:n 1 momentti *ja* 30 §:n 3 momentin 2 b kohta laissa 1324/1990, 21 §:n 3 momentti laissa 1501/1994, 21 §:n 4 momentti *sekä* 23 §:n 2 *ja* 4 momentti laissa 1210/1996, 23 §:n 3 momentti *ja* 30 §:n 3 momentin 2 a kohta laissa 892/2000, 23 a § laeissa 32/1985 ja 458/1986, 30 §:n 5 momentti laissa 832/1996, sekä

lisätään 21 §:ään, sellaisena kuin se on mainituissa laeissa 1324/1990, 1501/1994 ja 1210/1996, uusi 5 momentti sekä 22 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi mainitussa laissa 1500/1995 ja laissa 640/2001, uusi 5 momentti, jolloin muutettu 5 momentti siirtyy 6 momentiksi seuraavasti:

Päiväraha, äitiys-, isyys- ja vanhempainraha sekä osittainen vanhempainraha, erityisäitiysraha sekä erityishoitoraha

14 ja 21—23 §
(Kuten HE)

23 a §
 (1—3 mom. kuten HE)
*Edellä 1 ja 2 momentissa mainittua vanhem-
 painrahaa ja päivärahaa ei makseta vakuutetul-
 le samalta ajalta. (Uusi)*
*Mitä tässä pykälässä säädetään äidistä ja
 isästä, sovelletaan myös ottoäitiin ja ottoisään.
 (Uusi)*

30 §
 (Kuten HE)
 Voimaantulosäännös
 (Kuten HE)

2.

Laki

työsopimuslain 4 luvun 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 26 päivänä tammikuuta 2001 annetun työsopimuslain (55/2001) 4 luvun 2 §:n otsikko
 ja
lisätään (poist.) 4 luvun 2 §:ään uusi 2 ja 3 momentti seuraavasti:

2 §
*Työnteko äitiys- ja vanhempainrahakauden
 aikana*

Voimaantulosäännös
 (Kuten HE)

(2 ja 3 mom. kuten HE)

3.

Laki

lasten päivähoidosta annetun lain 11 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 19 päivänä tammikuuta 1973 lasten päivähoidosta annetun lain (36/1973) 11 a §:n
 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa (poist.)/2002, seuraavasti:

11 a §
 Sen lisäksi, mitä 11 §:ssä säädetään, kunnan
 on huolehdittava siitä, että lapsen vanhemmat tai

muut huoltajat voivat saada lapselle kunnan jär-
 jestämän 1 §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitetun
 päivähoitopaikan sen ajan päätyttyä, jolta voi-

daan suorittaa sairausvakuutuslaissa (364/1963) tarkoitettua äitiys-, isyys- ja vanhempainrahaa tai osittaista vanhempainrahaa, taikka vanhempainrahakauden päätyttyä välittömästi pidetyn isyysrahakauden jälkeen, ja että lapsi voi olla päivähoidossa siihen saakka, kunnes hän siirtyy perusopetuslaissa tarkoitettuna oppivelvollisena perusopetukseen. Päivähoitoa on kuitenkin järjestettävä osa-aikaisesti, kun lapsi ennen perusopetuslaissa tarkoitettua oppivelvollisuusiikää osallistuu perusopetuslain mukaiseen esi-

opetukseen tai kun lapsi perusopetuslain 25 §:n 2 momentin mukaisesti aloittaa perusopetuksen vuotta saman pykälän 1 momentissa säädettyä aikaisemmin. Päivähoitoa on mahdollisuuksien mukaan järjestettävä lapsen vanhempien tai muiden huoltajien toivomassa muodossa.

Voimaantulosäännös
(Kuten HE)

Valiokunnan lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa pidennetyn isyysvapaan vaikutusta vanhempainvapaiden käyttöön ja, jos uudistuksen tavoitteet käytön tasa-arvoistumisesta jäävät toteutumatta, ryh-

tyy toimenpiteisiin lainsäädännön korjaamiseksi. Eduskunta edellyttää lisäksi, että vanhempainvapaita koskevaa säännöstöä kehitetään edelleen niin, että perheiden omat tarpeet tulevat huomioituksi nykyistä joustavammin.

Helsingissä 12 päivänä marraskuuta 2002

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Marjatta Vehkaoja /sd	Juha Rehula /kesk
vpj.	Timo Ihamäki /kok	Päivi Räsänen /kd
jäs.	Eero Akaan-Penttilä /kok	Sari Sarkomaa /kok
	Merikukka Forsius /vihr	Arto Seppälä /sd
	Tuula Haatainen /sd	Marjatta Stenius-Kaukonen /vas
	Inkeri Kerola /kesk	Raija Vahasalo /kok
	Niilo Keränen /kesk	vjäs. Hannu Aho /kesk.
	Pehr Löfv /r	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Eila Mäkipää.

VASTALAUSE

Perustelut

Ehdotus isäkuukaudesta on kannatettava, mutta hallituksen esittämä malli on joustamaton. Isän oikeus kahden viikon omaan isyyslomaan sidotaan siihen, että hän käyttää kaksi viikkoa vanhempainloman lopusta. Samalla äiti menettää mahdollisuutensa käyttää vanhempainloma kokonaisuudessaan.

Perhevapaisiin liittyvä lainsäädäntö on ennuudestaankin monimutkaista, eivätkä uudelle isävapaalle asetetut ehdot palvele sitä hallituksen asettamaa tavoitetta, että perheellä olisi nykyistä joustavimmat mahdollisuudet sovittaa yhteen työ- ja perhe-elämä perheen omien tarpeiden mukaisesti. Erityisen jäykät ovat jo aiemmat säädökset isyysvapaiden käytöstä. Perheiden tilanteet vaihtelevat, ja perhevapaita tulisi kehittää niin, että vanhemmat voivat jakaa ne nykyistä vapaammin, haluamallaan tavalla.

Vastalauseen muutosehdotus

23 §

(2 mom. kuten StVM)

Edellä 21 § 3 momentissa tarkoitettulla vakuutetulla on oikeus yhteensä 18 arkipäivältä suoritettavaan isyysrahaan joko äitiys- tai vanhempainrahakaudella siten, että isyysrahaa voidaan suorittaa enintään neljältä yhdenjaksoiselta kaudelta. (*Poist.*) *Isällä* on lisäksi oikeus yhteen enintään 12 arkipäivältä suoritettavaan yhdenjaksoiseen isyysrahakauteen välittömästi vanhempainrahakauden päätyttyä. Asevelvollisena vakinaisessa palveluksessa, aseettomana, reserviläisenä tai nostoväkeen kuuluvana puolustusvoimien palveluksessa taikka siviilipalvelusmiehenä olevalle isälle suoritetaan samoin edellytyksin isyysrahaa loman tai isyysvapaan

Ehdotan että isyysvapaan saamisen ehto vanhempainvapaan käytöstä poistettaisiin. Isälle säilyisi luonnollisesti mahdollisuus käyttää vanhempien yhdessä sopima osuus vanhempainlomasta. Uskon, että tällä joustavammalla järjestelmällä isyysloman käyttöaste paranee. Esitys ei lisää taloudellisia kustannuksia hallituksen esitykseen verrattuna.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että lakiehdotukset hyväksytään muutoin valiokunnan mietinnön mukaisena paitsi 1. lakiehdotuksen 23 § muutettuna seuraavasti (Vastalauseen muutosehdotus).

ajalta. Isyysraha on tällöin 22 §:n 1 momentissa tarkoitettun vähimmäispäivärahan suuruinen.

Ottolapsen hoidon johdosta suoritetaan vanhempainrahaa tai osittaista vanhempainrahaa 21 § 5 momentissa tarkoitettulle vakuutetulle tai hänen puolisolleen jokaiselta arkipäivältä, jonka hoito jatkuu, kunnes lapsen syntymästä on kulunut 234 arkipäivää, kuitenkin vähintään 180 arkipäivältä. Kun ottolapseksi on samanaikaisesti otettu yhtä useampi lapsi, vanhempainrahan suorittamisaikaa pidennetään 60 arkipäivällä kutakin yhtä useampaa lasta kohti. Pidennys voidaan suorittaa myös vanhempainrahakauden aikana. Edellä 21 §:n 5 momentissa tarkoitettulla vakuutetulla on oikeus yhteensä 18 arkipäivältä suoritettavaan isyysrahaan vanhempainrahakaudella siten, että isyysrahaa voidaan suorittaa enintään neljältä yhdenjaksoiselta kaudelta.

(Poist.) Isällä on lisäksi oikeus enintään 12 arkipäivältä suoritettavaan isyysrahaan välittömästi vanhempainrahakauden päättyttyä.

— — — — —
—————

Helsingissä 12 päivänä marraskuuta 2002

Päivi Räsänen /kd

